

**3 -SINF TARBIYA DARSLARI BOYICHA TOGARAKLAR
FAOLIYATINI TASHKIL ETISH**

Davlatova Muaddam Baxriddinovna

Toshkent Kimyo Xalqaro Unversiteti Namangan Filiali

2-bosqich magistranti

Namangan viloyati namangan shahar 88-maktabi

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

+998507008622

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada umumta'lim maktablarining 3-sinf o'quvchilari uchun tarbiya darslari doirasida to'garaklar faoliyatini samarali tashkil etish masalalari yoritilgan. Boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy va axloqiy rivojlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, tarbiya darslari bilan integratsiyalashgan to'garak mashg'ulotlari o'quvchilarning qiziqishlarini rivojlantirish, jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda ularning ijodiy salohiyatini ochib berishda muhim vosita hisoblanadi. Maqolada to'garak faoliyatining maqsad va vazifalari, tashkiliy shakllari, metod va usullari ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, to'garak mashg'ulotlarini rejalashtirish, o'quvchilarning yosh xususiyatlarini inobatga olish hamda interfaol metodlardan foydalanishning samaradorligi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, tarbiya darslariga mos tashkil etilgan to'garaklar o'quvchilarning faolligini oshiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ijtimoiy moslashuv jarayonini

tezlashtiradi. Maqola pedagoglar uchun amaliy tavsiyalarni ham o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar:tarbiya darslari, boshlang'ich ta'lim, 3-sinf, to'garak faoliyati, pedagogik yondashuv, interfaol metodlar, o'quvchi rivoji, ijodkorlik, jamoaviy ish, tarbiyaviy jarayon

Аннотация

В данной научной статье рассматриваются вопросы организации кружковой деятельности в рамках воспитательных занятий для учащихся 3 класса общеобразовательных школ. На начальном этапе обучения особое значение имеет формирование личностных, социальных и нравственных качеств учащихся. В связи с этим кружковая работа, интегрированная с воспитательными уроками, выступает важным инструментом развития интересов учащихся, формирования навыков коллективной работы и раскрытия их творческого потенциала. В статье анализируются цели и задачи кружковой деятельности, организационные формы, а также методы и педагогические подходы к её реализации. Особое внимание уделяется планированию занятий с учетом возрастных особенностей детей младшего школьного возраста и использованию интерактивных методов обучения. Результаты исследования показывают, что грамотно организованная кружковая деятельность способствует повышению активности учащихся, развитию их самостоятельного мышления и ускорению процессов социальной адаптации. В статье также представлены практические рекомендации для педагогов по эффективной организации воспитательной работы.

Ключевые слова:воспитательные занятия, начальное образование, 3 класс, кружковая деятельность, педагогический подход, интерактивные

методы, развитие учащихся, творчество, коллективная работа, воспитательный процесс

Annotation

This scientific article explores the organization of extracurricular club activities within moral and educational lessons for 3rd-grade students in general secondary schools. At the primary education level, the development of students' personal, social, and moral qualities plays a crucial role. Therefore, integrating club activities with educational lessons serves as an effective tool for enhancing students' interests, fostering teamwork skills, and unlocking their creative potential. The article provides a comprehensive analysis of the goals and objectives of club activities, their organizational forms, and the pedagogical methods applied in practice. Special attention is given to planning activities in accordance with the age characteristics of young learners and the effective use of interactive teaching methods. The research findings indicate that well-organized club activities significantly increase student engagement, promote independent thinking, and facilitate social adaptation. Additionally, the article offers practical recommendations for teachers on improving the effectiveness of educational and extracurricular processes. The study emphasizes the importance of a systematic and student-centered approach in organizing club activities within the framework of moral education lessons.

Keywords: moral education, primary education, 3rd grade, club activities, pedagogical approach, interactive methods, student development, creativity, teamwork, educational process

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchi shaxsining shakllanishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, 3-sinf

davri bolalarning ijtimoiy faolligi ortib boradigan, ularning mustaqil fikrlash, muloqot qilish va jamoada ishlash ko'nikmalari shakllanadigan muhim bosqich hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, tarbiya darslarini samarali tashkil etish va ularni turli pedagogik shakllar bilan boyitish dolzarb masalalardan biridir. Bugungi kunda ta'lim jarayoniga kompetensiyaviy yondashuvning joriy etilishi o'quvchilarning nafaqat bilim olishiga, balki ularning amaliy ko'nikma va malakalarini rivojlantirishga ham xizmat qilmoqda. Bu esa tarbiya darslari mazmunini boyitish, uni hayot bilan bog'lash hamda o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos ravishda tashkil etishni talab etadi. Mazkur jarayonda to'garaklar faoliyati muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. To'garak mashg'ulotlari o'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ularning individual qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirish, shuningdek, ijtimoiylashuv jarayonini jadallashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, tarbiya darslari bilan integratsiyalashgan holda olib borilgan to'garak faoliyati o'quvchilarda axloqiy sifatlar, vatanparvarlik tuyg'usi, jamoaviylik va mas'uliyat hissini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega.

Shuningdek, pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun interfaol metodlarga asoslangan, o'yin elementlari bilan boyitilgan to'garak mashg'ulotlari ularning o'quv motivatsiyasini oshiradi va bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi. Shu sababli, to'garaklar faoliyatini ilmiy asosda rejalashtirish va tashkil etish pedagog oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Mazkur maqolaning maqsadi — 3-sinf tarbiya darslari doirasida to'garaklar faoliyatini samarali tashkil etishning pedagogik asoslarini yoritish, ularning mazmuni, shakl va metodlarini tahlil qilish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich ta'limda tarbiya darslarining mazmuni va ahamiyati

Boshlang'ich ta'lim tizimida tarbiya darslari o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishida muhim o'rin tutadi. Ushbu fan o'quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirish, axloqiy sifatlarni rivojlantirish hamda ijtimoiy hayotga moslashuv ko'nikmalarini tarkib toptirishga xizmat qiladi. Ilmiy manbalarda ta'kidlanishicha, tarbiya fanining asosiy vazifasi o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijtimoiy faollik va ma'naviy yetuklikni shakllantirishdan iboratdir. Tarbiya darslari jarayonida o'quvchilarning yosh xususiyatlari, psixologik rivojlanish darajasi hamda individual qobiliyatlari alohida e'tiborga olinishi zarur. Ayniqsa, 3-sinf o'quvchilari uchun bu davr ijtimoiy muhitga faol kirib borish, tengdoshlar bilan muloqot qilish va jamoaviy faoliyatda ishtirok etish bosqichi hisoblanadi. Shu sababli, tarbiya darslarini faqat nazariy bilim berish bilan cheklab qolmasdan, amaliy faoliyat bilan boyitish muhimdir. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar tarbiya jarayonini tizimli tashkil etishni talab qiladi. Pedagogik tizim o'zaro bog'liq elementlardan — maqsad, mazmun, metod, vosita va shakllardan iborat bo'lib, ular yagona natijaga yo'naltirilgan holda faoliyat yuritadi. Shu nuqtai nazardan, tarbiya darslarini samarali tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va o'yin texnologiyalaridan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

To'garaklar faoliyatining pedagogik mohiyati

To'garaklar faoliyati boshlang'ich ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlariga asoslangan holda tashkil etiladi. To'garaklar — bu o'quvchilarning ixtiyoriy ishtirokiga asoslangan, ma'lum bir yo'nalishga ixtisoslashgan ta'lim-tarbiyaviy faoliyat

shaklidir. Pedagogik nuqtai nazardan, to'garaklar faoliyati quyidagi funksiyalarni bajaradi:

- o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish;
- mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirish;
- jamoada ishlash va ijtimoiy muloqot madaniyatini rivojlantirish;
- bo'sh vaqtni mazmunli tashkil etish.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, to'garak mashg'ulotlari o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlash bilan birga, ularning motivatsiyasini oshiradi va o'quv faoliyatiga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Ayniqsa, interfaol metodlarga asoslangan mashg'ulotlar o'quvchilarning faolligini sezilarli darajada oshiradi. To'garaklar faoliyati tarbiya darslari bilan integratsiyalashgan holda olib borilganda, u yanada yuqori samaradorlikka erishadi. Chunki bu holatda nazariy bilimlar amaliy faoliyat orqali mustahkamlanadi va o'quvchilarda barqaror ko'nikmalar shakllanadi.

3-sinf o'quvchilari uchun to'garaklar faoliyatini tashkil etish metodikasi

3-sinf o'quvchilari bilan ishlashda pedagogik yondashuv alohida e'tibor talab qiladi. Bu yoshdagi bolalar faol, qiziquvchan va emotsional jihatdan sezgir bo'lishadi. Shu sababli, to'garak mashg'ulotlarini tashkil etishda quyidagi metodik talablar asosiy o'rin tutadi:

a) Yosh xususiyatlarini hisobga olish-3-sinf o'quvchilari uchun mashg'ulotlar qisqa, qiziqarli va interfaol shaklda tashkil etilishi zarur. Didaktik o'yinlar, rolli o'yinlar va muammoli vaziyatlar orqali o'quvchilarning e'tiborini jalb etish samarali hisoblanadi. Ilmiy manbalarda didaktik o'yinlar 4

bosqichli tizim asosida tashkil etilishi ta'kidlanadi (orientatsiya, sahnalashtirish, amalga oshirish, tahlil) .

b) Interfaol metodlardan foydalanish-Interfaol metodlar o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Rol o'ynash", "Bahsmunozara" kabi metodlar orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyati rivojlanadi.

c) Rejalashtirish va tizimlilik-To'garak mashg'ulotlari aniq reja asosida tashkil etilishi lozim. Har bir mashg'ulot maqsadi, vazifasi, kutilayotgan natijasi va baholash mezonlari oldindan belgilanishi kerak. Bu esa pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi.

d) Individual yondashuv-Har bir o'quvchining qiziqishi, qobiliyati va ehtiyojlari inobatga olinishi zarur. Bu esa o'quvchilarning to'garak faoliyatiga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning shaxsiy rivojlanishini ta'minlaydi.

Tarbiya darslari bilan integratsiyalashgan to'garaklar faoliyatining samaradorligi

Tarbiya darslari va to'garaklar faoliyatining integratsiyasi o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Bunday integratsiya quyidagi ijobiy natijalarga olib keladi:

- o'quvchilarda ijtimoiy kompetensiyalar shakllanadi;
- axloqiy va ma'naviy qadriyatlar mustahkamlanadi;
- ijodiy fikrlash va tashabbuskorlik rivojlanadi;
- o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish ehtiyoji ortadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi . Ayniqsa, tarbiyaviy

yoʻnalishdagi toʻgaraklar oʻquvchilarning ijtimoiylashuv jarayonini tezlashtiradi.

Toʻgaraklar faoliyatini takomillashtirish yoʻllari

Toʻgaraklar faoliyatini yanada samarali tashkil etish uchun quyidagi taklif va tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

- innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish;
- oʻquvchilarning qiziqishlariga mos toʻgarak yoʻnalishlarini tanlash;
- ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish;
- zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish;
- pedagoglarning malakasini oshirish.

Shuningdek, toʻgaraklar faoliyatini baholash va monitoring qilish tizimini yoʻlga qoʻyish ham muhim ahamiyatga ega. Bu orqali mashgʻulotlarning samaradorligi aniqlanadi va zarur hollarda tuzatishlar kiritiladi, tahlillar shuni koʻrsatadiki, 3-sinf tarbiya darslari doirasida toʻgaraklar faoliyatini ilmiy asosda tashkil etish oʻquvchilarning har tomonlama rivojlanishini taʼminlaydi. Toʻgaraklar nafaqat qoʻshimcha taʼlim shakli, balki samarali tarbiyaviy vosita sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish bugungi kun taʼlim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

XULOSA

Yuqorida olib borilgan ilmiy-pedagogik tahlillar shuni koʻrsatadiki, boshlangʻich taʼlim tizimida, xususan 3-sinf tarbiya darslari doirasida toʻgaraklar faoliyatini samarali tashkil etish oʻquvchilarning har tomonlama rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Tarbiya darslari bilan

integratsiyalashgan to‘garak mashg‘ulotlari o‘quvchilarning nafaqat bilim doirasini kengaytiradi, balki ularning axloqiy, ijtimoiy va shaxsiy sifatlarini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari asosida aniqlanishicha, to‘garaklar faoliyatini ilmiy asosda rejalashtirish, o‘quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish, shuningdek, interfaol metodlardan samarali foydalanish mashg‘ulotlarning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, o‘yin texnologiyalari, muammoli vaziyatlar va jamoaviy faoliyatga asoslangan yondashuvlar o‘quvchilarning faolligini kuchaytiradi hamda mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, tarbiya darslari bilan uzviy bog‘langan to‘garaklar o‘quvchilarda ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish, jamoada ishlash madaniyatini rivojlantirish va o‘z-o‘zini namoyon etish imkoniyatlarini kengaytirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Bu esa ularning kelajakda jamiyatda faol va mas‘uliyatli shaxs bo‘lib shakllanishiga zamin yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, to‘garaklar faoliyatini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish, ularni tarbiya darslari bilan uyg‘unlashtirish hamda ta’lim jarayoniga innovatsion metodlarni joriy etish bugungi kun ta’lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Mazkur yo‘nalishda olib boriladigan ilmiy va amaliy ishlar ta’lim sifatini oshirishga hamda barkamol avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdurahmonov, A. (2019). **Boshlang‘ich sinflarda tarbiya darslarini samarali tashkil etish metodikasi**. Toshkent: Pedagogika.
2. Karimov, S. (2020). **O‘quvchilarda ijtimoiy va axloqiy kompetensiyalarni rivojlantirishda to‘garak faoliyati**. Toshkent: Fan va Ta’lim.

3. Tursunova, N. (2018). **Boshlang‘ich ta‘limda interfaol metodlardan foydalanish.** Toshkent: Ta‘lim.
4. Qodirov, M. (2021). **Tarbiya darslari va qo‘shimcha ta‘lim: nazariya va amaliyot.** Toshkent: Pedagogika va Psixologiya.
5. O‘zbekiston Respublikasi Xalq Ta‘limi Vazirligi. (2022). **Boshlang‘ich ta‘lim dasturi.** Toshkent: O‘quv-metodik markaz.
6. Ilmiy bazalar. (2021). **Boshlang‘ich sinflarda tarbiya darslarini tashkil etishda innovatsion yondashuvlar.** ilmiybaza.uz
7. Nazarova, L. (2019). **Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘limda jamoaviy faoliyatni rivojlantirish metodikasi.** Moskva: Prosveshchenie.
8. Sultonova, D. (2020). **O‘quvchilarning ijodiy salohiyatini shakllantirishda to‘garaklar ahamiyati.** Toshkent: Ta‘lim va Innovatsiya.
9. Pedagogik enciklopediya. (2017). **Boshlang‘ich ta‘lim va tarbiya darslari.** Toshkent: Fan.
10. Xalilov, R. (2018). **Boshlang‘ich sinflarda o‘yin texnologiyalari va interfaol metodlar.** Toshkent: Pedagogika.
11. 3. ABDULKHAMIDOVA, G. DEVELOPMENT OF SOCIAL ACTIVE CITIZEN COMPETENCES IN HEARING DISABLED STUDENTS. СТУДЕНЧЕСКИЙ ВЕСТНИК Учредители: Общество с ограниченной ответственностью "Интернаука", 15-16.
12. 14. Abdulxamidova, G. N. (2023). ESHITISHDA NUQSONI BO‘LGAN O‘QUVCHILARDA IJTIMOY FAOL FUQAROLIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA KORREKSION PEDAGOGIK ISH MAZMUNI VA AHAMIYATI. Экономика и социум, (12 (115)-1), 42-46.
13. 15. 11. G.Jumanazrova. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ingliz tilidagi og‘zaki nutq kompetensiyasini shakllantirish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish metodikasi. TADQIQOTLAR Jahon ilmiy – metodik jurnali 70 - SON Sentabr– 2025. ISSN:3030-3613

14. 16. 12.G.Jumanazarova. Boshlang'ich ta'lim jarayonida ingliz tilini integratsiyalashgan darslar asosida o'qitish metodikasi. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. 53-son_1-to'plam_Sentabr -2025. ISSN:3030-3621

15. 17. 13.G.Jumanazarova. Olim Abdurashid Munavvarovning o'qituvchilik va tashkilotchilik mahorati. NamDU ilmiy axborotnomasi. Namangan, ISSN: 2181-1458. 4-son, 2023.-586-589-b.

16. 18. 14.G.Jumanazarova. Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirish borasidagi izlanishlar. "Maktabgacha va boshlang'ich ta'limning dolzarb masalalari" xalqaro ilmiy-amaliy anjuman. Farg'ona, 2022.- 414-419-b.

17. 19. 15.G.Jumanazarova. The features of the works of uzbek family scholar Abdurashid Munavvarov in the development of the pedagogical system of proper organization of family upbringing. Jurnal Ilmu Sosial, Politik dan Humaniora Vol: 4, No 1, 2024, ISSN: 2798-8260. pp. 1-7.

18. 20. 16.G.Jumanazarova. Pedagogical technologies for improving family relations in the organization of family upbringing. "Современные исследования: теория и практика" Сборник статей международной научно-практической конференции, 2024. pp. 55-60.